

részvevőket a konferencia programjához, szakmai tartalmaihoz, hiszen az aznapi plenáris előadás utolsó részében bemutatott gondolatokat erősítették; a kreatív, művészeti tevékenységek segíthetik a tanulási folyamatokat. A romológia mint tudományterület pécsi neveléstudományi jelenlétét nemcsak a konferencián elérhető sokféle kiadvány mutatta, hanem a pénteki közös kulturális est meghívott előadói, köztük a Príma-díjas Bogyiszlói Zenekar bemutatkozása. Szintén fontos kísérőprogram volt a *Moholy-Nagy Vizuális Modulok – a 21. század képi nyelvének tanítása* nevet viselő projekt *Kortárs képzőművészet modul* című kiállítása, mely a köznevelés és a felsőoktatás eredményes együttműködése révén a konferencia ideje alatt végig megtekinthető volt.

A résztvevők közötti párbeszéd és a szakmai kapcsolatok elmélyítését a konferencia közösségi tereinek működtetése és szakmai tartalommal való megtöltése is segítette. Közösségi térként funkcionált a pécsi bölcsészkar hallgatói klubja, a Szenes, melyben helyet kapott a konferencia történetében először életre hívott Könyvkuckó. A Könyvkuckóban aktuális és friss kiadványok bemutatására, kiállítására volt lehetőségük az előadóknak, így a szélesebb közönség is fellapozhatott olyan kiadványokat a neveléstudomány területéről, melyek talán kevésbé ismertek.

A fentiekben röviden felsoroltak együttesen eredményeztek egy olyan sikeres konferenciát, amely lehetőséget nyújtott a résztvevők és kutatóhelyek szakmai kapcsolatainak elmélyítéséhez. Ez utóbbi szükséges ahhoz, hogy a neveléstudomány érvényes válaszokat tudjon adni a harmadik

évezred kihívásaira. A szakmai program kialakítása közben a szervezők mindvégig igyekeztek figyelembe venni a konferencia köszöntőjében szereplő gondolatokat. A Konferencia Tudományos és Szervező Bizottsága ezen gondolatok mentén választotta ki a plenáris előadókat, kínált sokféle érdekes kísérőprogramot. A lebonyolításba becsatlakozó több mint félszáz pécsi egyetemi polgár, köztük egyetemi oktatók, PhD-hallgatók, szakkollégisták, nappalis diákok közösen igyekeztek megteremteni egy olyan légkört, melyben a formális

programon való részvétel mellett érdemes volt időt eltölteni.¹⁶ A konferencia szervezői bíznak abban, hogy sikerült ízelítőt kapni a három nap alatt több alkalommal is elhangzott

PTE-s szlogenből: „Mindenki pécsi akar lenni.”

közösségi térként
funkcionált a pécsi
bölcsészkar hallgatói klubja

Czike Bernadett: Volt egyszer egy tanári kar...

Heller Ágnes, Balassa Péter, Buda Béla, Popper Péter, Ranschburg Jenő és Vekerdy Tamás emlékére

1990-ben alakult meg az Alternatív Pedagógusképző Műhely, mai nevén a Szabad Iskolákért Alapítvány.¹⁷ A csoport az akkor alakuló alternatív iskolák szakmai műhelyeként jött létre, és azt tűzte ki célul, hogy megújítja a pedagógusképzést. Civil szervezetként működik ma is. Az indulástól

¹⁶ Az emlékezetes percek egy kisfilmen és többszáz képen is megtekinthetők a konferencia oldalán az alábbi linken: <http://nevtud.btk.pte.hu/onk2019/galéria%2Cvideók>

¹⁷ A szerző az Alternatív Pedagógusképző Műhely alapítója, a Szabad Iskolákért Alapítvány szakmai vezetője. (A Szerk.)

kezdve interaktív kurzusokat tartott és akkreditált pedagógus-továbbképzéseket fejlesztett ki a legkülönbözőbb témákban.

A csoport tagjai a pedagógusmesterség lényegét a személyes példaadásban és a személyes hatásban látják, ezért a pedagógusképzés kurzusaiban az értelmiségi lét és hozzáállás, az alkotó gondolkodás, a kreativitás, az elfogadás és a tolerancia mint alapértékek és kiindulópontok jelentek meg. A képzések témái a közösen vallott értékek és attitűdök tükrében igen széles területeket foglaltak magukban. A filozófiai, pszichológiai, irodalmi és más művészeti kurzusok éppolyan fontos szerepet töltöttek be a leendő

és gyakorló pedagógusok felkészítésében, mint a szakmai, módszertani továbbképzések. Az értelmiségi lét hitünk szerint magában foglalja a nyitottságot, a széles érdeklődést, a kíváncsiságot és a műveltséget is. Kiindulópontunk volt az is, hogy a pedagógusok és más, segítő szakmákban dolgozók megérdemlik, hogy jeles személyiségektől, mintaértékű pedagógusoktól, ha tetszik, „néptanítóktól” tanuljanak.

Így történhetett meg, hogy a kilencvenes évek közepétől interaktív kurzusainkon Heller Ágnes, Balassa Péter, Buda Béla, Popper Péter, Ranschburg Jenő és Vekerdy Tamás is tanított. A beszélgetések heti rendszerességgel, 3 órás foglalkozások keretében zajlottak, 10–25 résztvevővel. A kurzusok időtartama 30–120 óráig terjedt. Heller Ágnes a *Honnan, hová* kurzusblokkban a *Jó emberek léteznek, hogyan lehetségesek* címmel, Popper Péter *A hatás pszichológiája*, Buda Béla *Az empátia határai* címmel tartott előadásokat. Balassa Péter végül négy évig maradt a Műhelyben, mivel a nagy és híres regények – amelyeket közösen elemeztek a

résztvevőkkel – és az előadó személyisége úgy magukkal ragadták a csoportot, hogy a közös együttléteket nem lehetett, és nem is akartuk megszakítani. Ranschburg Jenő és Vekerdy Tamás többek között az *Élő fejlődéslelektan* című kurzus beszélgető-partnere volt. Vekerdy Tamás a különböző témájú előadásokon kívül folyamatosan kísérte az Alapítvány munkáját, segítette, támogatta azt.

A felejthetetlen és inspiráló előadások és beszélgetések témájukban nagyon különböztek egymástól, hatásukat tekintve azonban mégis egy irányba tartottak. Az egykori tanári kar tagjainak halálával egy korszak lezárult. Ez a tény elgondolkodtatott, hogy miben is hasonlítottak ezek az emberek egymásra, mi is az oka annak, hogy sokan egyetemes vesztességként éljük meg a távozásukat, a hiányukat. Mi az, amiben segítettek

minket, amiben példát, útmutatást adtak nekünk, amiért úgy éreztük, ha itt vannak közöttünk, akkor védve vagyunk kicsit és rendben mennek a dolgok. Miért érezzük úgy, hogy a személyük pótolhatatlan?

Sok fontos dolog jutott eszembe. Például, hogy kíváncsiak voltak. Mindig érdekelte őket a világ, a teljes világ, a nagy kérdések. Bár szakmájuk kiváló mesterei voltak, mindig lehetett velük az élet nagy kérdéseiről, az élet értelméről vagy bármi egyébéről is beszélgetni. Kíváncsiak voltak abban az értelemben is, hogy mindig érdekelte őket a tanítványaik véleménye. Nem voltak beképzettek, pedig lehettek volna. A kurzusokon az egymás iránti elfogadás és a különböző nézőpontok iránti alázat átfogó és állandó érzés volt.

Nem szégyellték azt, hogy gondolataikat, nézeteiket nagyobb fórum elé vigyék, nem zárkóztak be a „tudós vagyok, több

hitünk szerint magában foglalja a nyitottságot, a széles érdeklődést, a kíváncsiságot és a műveltséget is

nálad, kit érdekelsz” várába, nyitottan és rugalmasan fogadták a beszélgetéseken felmerülő más nézeteket, gondolatokat.

Az előadásokon mindegyikükből áradt valamiféle hit, energia és vehemencia, amivel a résztvevőket is magukkal ragadták. Amivel azt üzenték: igen, állj ki valamiért, amit gondolsz, igen, értelme van mindenről gondolkodni és valamilyen ügy mellett kiállnia mindenkinek az életben.

Sugározták a kompetenciát. Azt, hogy értenek valamihez, és hogy hisznek abban, amit csinálnak. Világos volt, hogy hatni akarnak. Hatni akarnak azokra, akik ott vannak és hatni akarnak szélesebb és tágabb körben is. Amit tudtak, közkinccsé akarták tenni. Értelmét látták annak, hogy közkinccsé tegyék.

Példát adtak autonómiából, független, szabad gondolkodásból. Egyiküket sem érdekelte a „fő áram”, egyikük sem törődött azzal, hányan értenek még egyet azzal, amit hirdetnek, mondanak. Sokszor épp az ellenszél inspirálta őket, olyasmit képviselni, ami új, amivel kevesen értenek egyet. Volt bátorságuk ahhoz, hogy akár egyedül legyenek a véleményükkel. Ez a fajta magabiztosság jól megfért azzal, hogy fáradhatatlanul vitakoztak, hogy érveltek és közben képesek voltak arra, hogy mások véleményét is meghallgassák. Ebből adódik, hogy sokszor, felfedező, egyéni utat járva, különös és meglepő dolgokat mondtak, hirdettek.

Ugyanakkor a teljesítmény is fontos volt számukra, hiszen rengeteg könyvet, tudományos munkát írtak és adtak közre, időt és energiát nem kímélve. De ez valahogy sosem volt a gondolkodásuk

középpontjában, nem az elismerés hajtotta őket. Saját, belső motivációjuk volt arra, hogy valamit letegyenek az asztalra. A teljesítmény önmagában valószínűleg sosem érdekelte őket, inkább saját kedvükre „önmegvalósítottak”.

Az együttléteken eleinte mindig óriási tisztelet és csend vette körül őket, de azután, ahogy meséltek, beszéltek és hangosan gondolkodtak, nemsokára bekapcsolódtak a résztve-

vők is, és egyenrangú, őszinte beszélgetések alakultak ki. Mindenki érezte az együttes élményt: amikor együtt valahogy többek vagyunk, mint külön-külön, összeadva.

Elszorul a szívem, ha arra gondolok, nincsenek többé. Egyéniségükkel és tudásukkal, különös és egyedi lényükkel nagyon könnyű volt azonosulni. Érezhetük azt, hogy szeretnénk olyanok lenni, mint ők. Olyan sokat tudni és olyan sok kérdést feltenni. Olyan rugalmasnak és olyan kitarotónak lenni, mint ők. Olyan keménynek, olyan határozottnak és emellett

olyan elfogadóak lenni, mint ők. Egyszerre lenni híres, nagy embernek és egyszerű, hétköznapi beszélgetőpartnernek. Mert a legfőbb tulajdonságuk talán a természetesség volt. Miért gondolhatta

mindenki azt, aki személyesen is találkozott velük és ismerhette őket, hogy a barátja ezeknek az embereknek? Azért, mert nem volt külön nyelvük, külön gondolatuk és külön arckifejezésük, hanghordozásuk a különböző fórumokon, a különböző helyzetekben és színtereken. Mindenhol magukat adták, mindenhol ugyanúgy és ugyanazt mondták. Őszinték és hitelesek voltak. Nem játszották meg magukat, nem

mindegyikükből áradt valamiféle hit, energia és vehemencia

mindenhol magukat adták, mindenhol ugyanúgy és ugyanazt mondták
